

advies
aan b&w

Sector	: Ruimte	Openbaar: ☒
Afdeling	: Ruimtelijk Beleid	Niet openbaar: ☐
Zaaknummer(s) ingekomen stuk(ken)	:	Kabinet: ☐
Behandelend medewerk(st)er	: Joke Jongeling Tel.: (0495) 575 265	
Portefeuillehouder(s)	: H.W.J. Coolen	Nummer B&W-advies: BW-004885

ONDERWERP

Rapporteren aan raad over (tijdelijk) hergebruik van kerken

ADVIES

De raad informeren via bijgaand conceptbrief over de voortgang van moties 7 (Fatimakerk) en 11 (beleid leegkomende kerken)

TOELICHTING

Relatie met vorig voorstel:

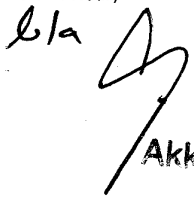

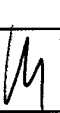

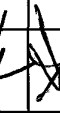

Op 9 november 2011 zijn twee moties aangenomen betreffende (tijdelijke) herbestemming van religieus erfgoed in Weert. Het betreft motie 7 over de mogelijkheden voor tijdelijk gebruik van de Fatimakerk en motie 11 over het opstellen van beleid over leegkomende kerken.

Algemeen:

Opgedragen is in het tweede kwartaal van 2012 te rapporteren. In bijgaande informatiebrief zijn alle genomen acties en bereikte resultaten opgenomen. Hieronder worden de conclusies kort weergegeven.

Argumenten:

De Fatimakerk is per 1 oktober 2011 gesloten. Vanaf dat moment wordt er niet meer gestookt en geen onderhoud meer uitgevoerd. Ook is er geen regelmatige controle meer. Onder andere de Vrienden van de Fatimawijk maken zich zorgen om het behoud van de kerk, het hart van de wijk. Het kerkbestuur laat echter slechts bij hoge uitzondering mensen toe in de kerk, mede vanwege de veiligheid. Wat betreft beleid voor leegkomende kerken zijn diverse acties ondernomen. De problematiek is geïnventariseerd en diverse overleggen hebben plaatsgevonden, waaronder met dekenaat en bisdom. Dit beleid wordt voorgelegd in het geactualiseerde monumentenbeleidsplan later dit jaar.

Weert, 4 juni 2012 De directeur, Akkoord met advies		S		B	W	W	W	W
			akkoord					
			bespreken					
		Behandeling uiterlijk in college van 12 juni 2012						

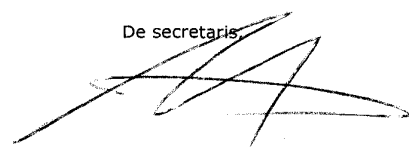
Beslissing d.d.:

12 JUNI 2012

Nummer:

13

De secretaris

Advies commissie Cultuurhistorie:

De commissie Cultuurhistorie stemde in haar vergadering van 31 mei 2012 in met de informatiebrief. De commissie uitte tevens haar bezorgdheid over de onderhoudstoestand van de Fatimakerk, mede gezien de rapportage van WTV van 30 mei. Tevens vraagt de commissie aandacht voor de waardevolle onderdelen van de Franciscuskerk, zoals de ramen (grootste glas-in-loodraam van Daan Wildschut) en het orgel (van de Weerter firma Vermeulen).

Kanttekeningen:

De kerk zal, als er geen andere ontwikkelingen zijn, tijdens de Open Monumentendagen op 8 en 9 september open zijn. Voor het overige blijft de kerk gesloten. Het kerkbestuur is geattendeerd op de lekkages in de Fatimakerk. Ook het belang van onderhoud voor het behoud en verkoopwaarde van de kerk zijn benadrukt. Zolang er geen direct gevaar is, is dit onderhoud niet afdwingbaar.

JURIDISCHE GEVOLGEN (o.a. FATALE TERMIJNEN/HANDHAVING)

Geen.

FINANCIËLE EN PERSONELE GEVOLGEN

Geen.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Voor wie is dit advies van belang?:

- ❖ Wijk- of dorpsraden
- ❖ Organisaties/Instellingen
- ❖ Raadsleden

Nadere specificatie: Raadsleden via informatiebrief, afschrift aan het kerkbestuur, deken Franken, bisdom Roermond, wijkraad Fatima en Vrienden van de Fatimawijk

Geadviseerd wordt de volgende communicatie-instrumenten te gebruiken:

- ❖ Brief

Geadviseerd wordt de volgende participatie-instrumenten te gebruiken:

- ❖ Niet van toepassing

OVERLEG GEVOERD MET

Intern:

Wethouder Coolen, hoofd RB Marcel Schoonen, stedenbouwkundige RB Bert Frohn.

Extern:

Deken Franken, commissie Cultuurhistorie en Vrienden van de Fatimawijk.

BIJLAGEN

Openbaar:

Informatiebrief aan de raad

Niet-openbaar:

Niet van toepassing

Aan de raadsleden
Gemeente Weert
WEERT

Weert, **15 JUNI 2012**

Onderwerp : Voortgang moties 7 en 11

Beste meneer, mevrouw,

Op 9 november 2011 zijn twee moties aangenomen betreffende (tijdelijke) herbestemming van religieus erfgoed in Weert. Er zijn diverse acties ondernomen waarover wij u in deze brief, volgens afspraak, informeren. Het betreft de moties 7 en 11, die wij hieronder nader uiteenzetten.

Voorgeschiedenis

Al eerder zijn acties ondernomen om te anticiperen op het leegkomen van religieus erfgoed. In Weert betreft dit momenteel concreet de Groenewoudkerk, de Fatimakerk en de Franciscuskerk (Biest).

- De Groenewoudkerk is op 11 januari 2004 aan de eredienst onttrokken. Dit gebouw heeft nauwelijks monumentale waarden (advies commissie Cultuurhistorie van 26 augustus 2010) en is betrokken bij planontwikkeling van wonen of zorg op deze locatie.
- De Fatimakerk is op 1 oktober 2011 aan de eredienst onttrokken. Dit gebouw is een gemeentelijk monument en ligt in het beschermde stadsgezicht Fatima. Voordat de kerk werd gesloten heeft het kerkbestuur in 2010 gevraagd of het pand kon worden afgevoerd van de gemeentelijke monumentenlijst. Hierop heeft ons college, geadviseerd door de commissie Cultuurhistorie d.d. 21 oktober 2010, op 16 november 2010 een negatief besluit genomen.
- De Franciscuskerk op de Biest is per 1 januari 2012 aan de eredienst onttrokken. Dit pand heeft geen monumentale status, maar wel waardevolle onderdelen, zoals de ramen en het orgel. Over de eventuele herbestemming van deze kerk is nog niets bekend.

1. Motie 7 - Fatimakerk

Inhoud van de motie

- Samen met verenigingen en stichtingen, zoals vrienden van Fatima en wijkraad, te kijken of deze tijdelijk, samen met een groep vrijwilligers, een taak kunnen vervullen in de instandhouding van het monument.
- Met het kerkbestuur in gesprek te gaan om hun medewerking te verkrijgen om op deze wijze de kerk te behouden en tijdelijk te beheren.
- Uiterlijk 1 juli 2012 de raad te informeren over de tot dan toe genomen acties.

Eigenaar

Het kerkbestuur stelt vanwege de slechte onderhoudsstaat de kerk bij hoge uitzondering incidenteel open. In 2012 is dat voor de Open Monumentendagen (8 en 9 september 2012), mits er geen andere ontwikkelingen zijn die dit doorkruisen. Dit is het resultaat van overleg met het kerkbestuur op 13 januari 2012 en correspondentie met de deken (25 januari, 21 maart, 30 maart, 13 april en 25 april 2012).

Gebouw

De kerk is per 1 oktober 2011 gesloten. Vanaf dat moment wordt er niet meer gestookt en geen onderhoud meer uitgevoerd. Ook is er geen regelmatige controle meer. De urgentie hiervan is woensdag 23 mei jl. heel helder geworden. In verband met een bezoek van de oudheidkundige kring de Aldenborgh aan de Fatimawijk was het gebouw open. Binnen zijn diverse lekkages geconstateerd en een hoge luchtvochtigheid. Ook zijn onlangs enkele glasbouwstenen vernield en treedt lekkage op bij goten en waterspuwers. Nadere inspectie leerde echter dat er geen sprake is van (eenvoudig te verhelpen) verstopping, maar van een interne lekkage of constructiefout. WTV deed hiervan verslag op 30 mei jl. De eigenaar is er op gewezen dat het behoud, en ook eventuele verkoop of hergebruik, in gevaar zijn als deze lekkages niet worden verholpen.

Vrijwilligers

Ons college bezocht 16 januari 2012 de wijkraad Fatima en heeft ook vragen beantwoord van de Vrienden van de Fatimawijk. De vergaderingen van de Vrienden van de Fatimawijk worden ambtelijk bijgewoond (laatstelijk 15 mei 2012). De Vrienden verzorgen de openstelling tijdens de Open Monumentendagen en zijn nauw bij de wijk en kerk betrokken. Ze maken zich zorgen over de onderhoudstoestand van de kerk en zijn graag bereid de helpende hand toe te steken. Dit kan echter niet zonder toestemming van de eigenaar. De eigenaar laat, ook uit veiligheidsoverwegingen, echter geen mensen toe in de kerk.

2. Motie 11 - beleid leegkomende kerken

Inhoud van de motie

- Te bezien of er, in overleg met het dekenaat Weert, beleid te ontwikkelen is ten aanzien van (her)gebruik van vrijkomende kerkgebouwen.
- Hierover in het 2^e kwartaal van 2012 te rapporteren aan de raad.

Complexe opgave

Naar aanleiding van het verzoek van het bestuur van de Fatimakerk in 2010 om dat gebouw af te voeren van de gemeentelijke monumentenlijst is op 25 november 2010 intern overleg opgestart over de bredere problematiek van leegkomende kerken. De problematiek van teruglopend kerkbezoek en idem financieel draagvlak werd onderkend. Helder is dat de gemeente geen rechtstreekse partij is, maar dat er wel een algemeen, maatschappelijk belang is. De intentie was overleg op gang brengen over de leegkomende kerken en duidelijkheid te geven over de houding en taken van de gemeente. Dit proces is extra complex omdat er diverse partijen en verschillende belangen meespelen. De betrokken partijen zijn:

1. kerkbestuur als eigenaar van een kerk,
2. het dekenaat als verantwoordelijke vanuit de kerkelijke gemeente, tevens eigenaar zodra een kerk gesloten is,
3. het bisdom als kerkelijk supervisor en
4. de gemeente als bewaker van het algemeen belang.

De meespelende belangen zijn pastorale, maar ook maatschappelijke, stedenbouwkundige en cultuurhistorische.

Overleg bisdom en dekenaat

De gemeente heeft dekenaat en bisdom uitgenodigd voor overleg. Dit vond plaats op 21 april 2011. De belangrijkste conclusies waren:

- de intentie om samen te werken,
- het zien van de leegkomende kerken als één integrale opgave en
- dat de gemeente nadrukkelijk een rol speelt in dit proces vanwege het algemeen belang.

Overleg dekenaat

Op 13 januari 2012 heeft vervolgoverleg plaatsgevonden met de deken en een lid van het kerkbestuur. Dit informatieve overleg heeft geen concrete resultaten in dit kader opgeleverd.

Provinciaal overleg

Op 7 maart 2012 overlegden monumentenambtenaren van grotere Limburgse gemeenten met de Rijksdienst en provincie over herbestemming en onderhoudstoestand van monumentale kerken. Alle Limburgse gemeenten hebben met dezelfde problematiek te maken. Afgesproken is dit overleg een vervolg te geven en ervaringen uit te wisselen. In dit verband is relevant dat wethouder Kirkels, in zijn functie als Statenlid, in januari artikel 38 RvO-vragen stelde en hiermee de aandacht op provinciaal niveau vestigde op deze problematiek.

Standpunt bisdom

Op 21 maart 2012 vond ambtelijk vervolgoverleg met het bisdom plaats. Daarbij bleek dat juist het dekenaat een spilfunctie heeft. Het bisdom voert zelf geen actief beleid inzake het onttrekken aan de eredienst van kerkgebouwen. Dit is een aangelegenheid die vanuit het dekenaat geregeld moet worden.

Wel heeft het bisdom de zogenaamde Blauwdruk 2020 opgesteld, waarmee federatievorming van parochies wordt gestimuleerd. Meest voorkomende procedure is dat kerkbesturen in financiële problemen komen en te lang wachten met maatregelen. Met de blauwdruk wil het bisdom dit vóór zijn.

De verwachting van het bisdom is dat er nauwelijks kerken zullen sluiten, maar wel minder worden gebruikt (bv. bepaalde locaties alleen bij uitvaarten). Het onderhoud, de stookkosten en verzekeringen kunnen dan op het verminderde gebruik worden aangepast. Met betrekking tot de mogelijkheden voor herbestemming wijzigt het beleid van het bisdom geleidelijk. Eerder was na onttrekking aan de eredienst alleen sloop mogelijk. Maatstaf is nu dat de nieuwe bestemming geen afbreuk doet aan de sacrale betekenis van het gebouw. Functies van sociaal maatschappelijke aard zijn bijvoorbeeld mogelijk; pure horeca niet. Mogelijke functies zijn: buurthuis, paramedisch centrum, gezondheidscentrum en verenigingsruimte.

Actie gemeente Weert

Overleg met het dekenaat heeft nog geen concrete resultaten opgeleverd. Het bisdom heeft geen actieve rol.

De gemeente heeft vanuit diverse beleidsterreinen verantwoordelijkheid:

- stedenbouwkundig (bv. oriëntatie/toren/ruime setting, kan ook op andere wijze worden opgelost);
- maatschappelijk (zowel de functie die de gebouwen nu vervullen, als de mogelijkheden voor de vrijkomende gebouwen);
- cultuurhistorisch (monumentenstatus of anderszins, gekoppeld aan het gebouw).

De primaire verantwoordelijkheid voor goed gebruik van een gebouw ligt uiteraard bij de eigenaar. In dit specifieke geval van kerken, waarbij ook algemene belangen gemoeid zijn, handelt de gemeente proactief en brengt in voorkomende gevallen partijen bij elkaar. Samen verkennen we de mogelijkheden en zoeken we naar passende oplossingen. Daarbij

is de gemeente wel afhankelijk van medewerking en bereidheid voor het nemen van besluiten door de eigenaar. Anderzijds is daadwerkelijke herbestemming afhankelijk van de behoefte aan ruimte voor activiteiten die in een vrijkomend kerkgebouw passen.

Omdat we inzien dat het in een aantal gevallen van belang is vrijkomende kerkgebouwen te behouden, willen we de herbestemming meenemen als onderdeel in het monumentenbeleidsplan dat dit najaar wordt geactualiseerd.

Voor nadere informatie of onderliggende stukken neemt u contact op met mevrouw Jongeling via (0495) 5757 265 of j.jongeling@weert.nl.

Met vriendelijke groet, 9

M.H.F. Knaapen
gemeentesecretaris

A.A.M.M. Heijmans
burgemeester